

LÄRARINSTRUKTION

Privatekonomi – Ord & Begrepp

Uppgift

Eleverna ska lära sig ord och begrepp som handlar om privatekonomi.

Arbetsgång

Som intro visa det animerade filmavsnittet *Sara om privatekonomi* (2 min) som finns på Youtube.

Låt eleverna ta reda på vad några ord och begrepp betyder som kan vara svåra att förstå, eller dela ut en färdig ordlista som de får läsa på. Ordlistan hittar du här i lärarinstruktionen.

Låt eleverna testa sina kunskaper i våra test *Testa dig själv* som finns på webbplatsen Hallå konsument. [hallakonsument.se/testa-dig-sjalv](https://www.hallakonsument.se/testa-dig-sjalv)

Kunskapskrav i Hem- och konsumentkunskap i slutet av årskurs 9

E	C	A
Eleven kan beskriva och föra enkla resonemang om grundläggande rättigheter och skyldigheter för konsumenter och ge exempel på hur de används i olika konsumtionsituationer.	Eleven kan beskriva och föra utvecklade resonemang om grundläggande rättigheter och skyldigheter för konsumenter och ge exempel på hur de används i olika konsumtionsituationer.	Eleven kan beskriva och föra välutvecklade resonemang om grundläggande rättigheter och skyldigheter för konsumenter och ge exempel på hur de används i olika konsumtionsituationer.

Privatekonomi – Ord & Begrepp

Avbetalning	Man betalar av vad varan kostar i mindre delbetalningar. Ofta blir sådana köp dyrare eftersom ränta och avgifter tillkommer.
Begagnad/Second Hand	Använda saker och kläder.
Betalningsanmärkning	Anmärkning i ett register som visar att en person inte har skött sina betalningar. Denna anmärkning finns kvar i 3 år och kan till exempel leda till att det inte går att ta lån, hyra lägenhet eller skaffa ett telefonabonnemang.
Budget	Plan för beräknade inkomster och utgifter för en viss tid.
Buffert	Pengar som man sparar för oväntade utgifter.
Borgen	Att gå i borgen innebär att man lovar att betala någon annans lån, om den personen inte själv kan betala.
Bruttoinkomst	Inkomst (exempelvis lön) innan skatten är betald.
Disponibel inkomst	De pengar man har att röra sig med. (Disponibel inkomst = inkomst – skatt + bidrag.)
Effektiv ränta	Den totala kostnaden för ett lån, inklusive ränta och alla avgifter. Anges i procent för att man ska kunna jämföra vad olika lån kommer att kosta.
Ekonomi	Att hushålla med de resurser som finns. Ekonomi handlar om hur man använder sina pengar och de ägodelar man har.
Faktura	Samma sak som räkning. Där står hur mycket du ska betala och till vem.
Inkassoföretag	Företag som mot betalning hjälper någon att skicka påminnelser om en skuld och lämna in ärenden till Kronofogden.
Inkomst	Lön för arbete, men även månadspeng, pension, bidrag och A-kassa räknas som inkomst.
Kredit	Ett lån – du köper något i dag, men betalar senare.
Kronofogden	En myndighet som hjälper den som inte fått betalt. Kronofogden ser till att skulder blir betalade.
Marknad	Mötesplats för köpare och säljare, till exempel ett torg, arbetsmarknad, elmarknad.

Moms	Mervärdesskatt: skatt som betalas på nästan alla varor och tjänster.
Nettoinkomst	Det som är kvar av lönen efter att skatten är betald.
Skatt	Pengar som betalas till stat, kommun och landsting. Skatt kan även vara en samling dyrbarheter i en kista på havets botten.
Skuld	Pengar som man är skyldig att betala.
Snabblån (sms-lån)	Ett lån där det går att snabbt låna pengar via mobil, dator, telefon. Det måste betalas tillbaka snabbt. Avgifterna för att få låna är höga. Kostnaden blir dyr. Man måste ha fyllt 18 år för att få ta ett sådant lån.
Påminnelseavgift	En (extra) kostnad du måste betala om du inte betalt din räkning/faktura i tid.
Ränta	En extra kostnad för att låna pengar.
Utgift	Det man betalar för exempelvis mat, bostad, kläder, godis och nöjen.